

KÜTÜPHANE KAYNAKLARINDA YENİ GELİŞMELER

Ali AKSAKAL

Kütüphaneci

Vahit Paşa İl Halk Kütüphanesi

Bilginin evrenselliği ve insanlar arasında paylaşılmasının esas olduğu dünyamızda; bilgi kaynaklarının gelecek nesillere en iyi bir şekilde aktarılabilmesi ve onların en kolay, en çabuk ve en doyurucu bir şekilde yararlanılabilmesi de gereklidir. Bunu sağlamak amacıyla gerek yayıncılar ve gerekse kütüphaneciler, uzay çağı denilen çağımıza uygun çalışmaları sayesinde okuyucuların ihtiyacı olan en yeni ve en modern kütüphane kaynaklarını piyasaya sunarken, bunların daha dayanıklı ve kullanılmasının daha kolay olmasını sağlamak için de azamî gayret sarfetmektedirler. Bu sevindirici gelişmeleri Türkiyemizde de görmek arzusu ile bu yazıyı kaleme almış bulunuyorum. İnşallah en kısa zamanda ülkemizde de bu tür modern ve başarılı çalışmaların yapıldığını görmek bahtiyarlığına kavuşuruz.

Gerek basından ve gerekse ilmi ve teknik süreli yayınlardan öğrendiğimize göre; kaset haline getirilen kitaplar, dünya kitap piyasasında etkili bir yer alma yolundadır. Daha önceleri, sadece çocuklar için hazırlanan kaset kitapların, şimdi yetişkinler için de hazırlanmaya başlandığı ve büyük bir ilgi ile karşılandığı belirtilmektedir. Modern ilim ve teknik sayesinde kütüphane okuyucuları artık sayfa çevirme zahmetine dahi katlanmadan kitaplarını ve diğer bilgi kaynaklarını okuyabileceklerdir.

Belçika'da ise bir yayınevi çıkardığı iki ansiklopedi ile kitap basımı tarihinde yeni bir çığır açmış bulunuyor. **Heideland Orbis** Yayınevinde çıkarılan ansiklopediler, 1960 ve 1970 yıllarının önemli olaylarını, tarih sırasına göre ve belli bir düzen içerisinde sunmaktadır. Bu ansiklopedileri, diğerlerinden ayıran en önemli özellik olayları yazı ve resimlerle vermesinin yanı sıra, olayları olay kahramanlarının ağzından sesli olarak da vermesidir. Bu özelliğinden dolayı, bu kitaplara «**Konuşan Kitaplar**» denilmektedir.

Çok zekice bir buluş olan bu yeni sistemin uygulanması da çok basittir. Söyle ki; kitabın bazı kısımlarında sayfalara mikadan yapılmış ve sayfaların üzerine konan küçük bir cihaz, o sayfalardaki bilgileri bize konuşa-

nın ağızından vermektedir. Bu mika sayfalar ince ve çok hafif plâklardan ibarettir. Tarihi belgeleri sunmak bakımından bu yeni buluş son derece ilginçtir. Bunu, bir kaç örnekle anlatmak gerekirse; 1960'lı yılların önemli olaylarını anlatmakta olan cildde ABD Başkanı J. F. Kennedy'nin Berlin Nutkunu, Papa Paul VI.'nin beyannamesini, Hollanda Prensesi Beatrix'in nikâhta nikâh memurunun sorusuna verdiği cevabı, Ay'da yürüyen astronot Armstrong'un konuşmasını, 1968 Mayısındaki Belçika, Fransa ve diğer Avrupa ülkelerinde görülen öğrenci ayaklanmalarındaki konuşma ve sloganları dinlemek mümkündür.

1970'li yılların olaylarını anlatan cildde ise; ABD Başkanı Nixon'un Watergate Skandalından sonraki konuşmasını, FKÖ Lideri Yaser Arafat'ın Birleşmiş Milletler'de yaptığı konuşmayı, şarkı ve bisiklet yarışmalarında birinci olanların seslerini ve daha buna benzer pek çok olayı, olay kahramanlarının ağızından dinlemek mümkün olmaktadır. Her iki cildde toplam olarak konuşmalar 20'şer saat sürmektedir. Bu, konuşan kitapların büyük yankılar uyandıracığı ve bu yeni buluşun çok çabuk yayılacağı kesin gözüyle bakılmaktadır.

Video Gazeteler: Artık yavaş yavaş Türk insanının da evine giren video, bilgi alışverişinde de çok önemli bir yer tutacağı benziyor. Hele, olayları ve bilgileri canlı olarak resimleriyle birlikte vermesi video gazete ve video kitapların önemini daha da arttırmaktadır. Bilindiği gibi, bizim ülkemizde olduğu gibi, diğer ülkelerde de okullarda okul gazeteleri çıkarılır. Bu gazetelerde; okul idaresinin öğrencilere yönelik bildirimleri, derslerle ilgili açıklamalar, haber ve magazin yazıları yer alır ve öğrenciler bunlardan yararlanırlar. Avrupa'da da bir çok okulda bu tür gazeteler yayınlanır. Bunun başka bir amacı da gençlere gazete ve kitap okuma alışkanlığı kazandırılmasıdır.

Federal Almanya'da Köln şehrinde 2000 öğrencisi bulunan **Gesamtscole**'de gazetenin yerini video gazete almış olduğu görülmektedir. Bu okulda gazete yerine, video gazete yayını yapılmaktadır. Okulun açık veya kapalı bir çok yerine yerleştirilen televizyon ekranlarında, öğrenciler gazetede bulabilecekleri her şeyi burada bulabiliyor, canlı yayınları izleyebiliyor. Büyük teneffüs saatinde 20 dakika süren video yayını büyük ilgiyle karşılanmaktadır.

Elektronik Sözcükler: Ansiklopedi, gazete, v.b. bilgi kaynaklarının yanı sıra, sözlüklerin de son teknik usullere göre hazırlanmaya başlandığı bazı yayın organlarında bildirilmektedir. İlk bilinen elektronik sözlük 1979 yılı ortalarında MBO şirketi tarafından yapılmıştı. Bu sözlük 1100 kelime kapasiteli ve kullanılması da çok zordu. 1983 yılında Federal Almanya'da sözlük yayınlarıyla ün yapmış «Langenscherdt» Yayınevi, beş yıllık yoğun bir çalışma sonucunda bir elektronik sözlüğü piyasaya sürmüştür. Alpha-8 adlı sözlük, küçük bir hesap makinesi kadar ve ağırlığı 70 gram kadardır. Almanca'dan İngilizce'ye ve İngilizce'den Almanca'ya 4000 kelimenin anlamını verebilmektedir.

Alman Yayınevinin, Japon Sharp firmasıyla işbirliği yaparak başardığı, bu sözlük çalışması için tam 70.000.000 (yetmiş milyon) Mark harcadığı be-

lirilmektedir. Elektronik sözlüğün kullanılması çok kolay: Bir kelimenin ilk iki harfinin alete kaydedilmesiyle, bu harflerle başlayan bütün kelimeler ekrana geliyor. Alpha-8'in bir de hafıza düğmesi bulunmakta, bu düğmeye basılınca harekete geçen jeneratör kişinin kelime bilgisini kontrol etmesini de sağlamaktadır. Yakın bir gelecekte, aynı şekilde Almanca-Fransızca sözlüğün de piyasaya çıkarılacağı ve bu sözlüğün 8.000 kelime kapasiteli ulaştırılacağı ve artık basılı sözlüklere ihtiyaç kalmayacağı iddia edilmektedir.

Kütüphane kaynakları sanayii elektronik ve diğer yollarla ne kadar gelişirse gelişsin, yeni icat edilen bu bilgi kaynakları henüz kitabın pabucunu dama atacak kadar önemli bir yer yapmamıştır. Çünkü, bu tür kaynaklardan yararlanmak, her şeyden önce bir yardımcı cihaza bağlıdır. Her yerde ve her zaman bunları okumak ve bunlardan yararlanmak mümkün değildir. Kısacası basılı kütüphane kaynakları, kütüphanelerde ana unsur olmaya devam etmektedir.

KAYNAKLAR

- 1) Elektronik sözlük büyük rağbet gördü. *Tercüman Gazetesi*, 6 Mart 1983, 11. s.
- 2) Konuşan kitap sanayii geliyor. *Günaydın Gazetesi*, 9 Ağustos 1983, 1. s.
- 3) Konuşan kitaplar. *Tercüman Gazetesi*, 8 Şubat 1982, 11. s.
- 4) Video, gazetenin yerini alıyor. *Tercüman Gazetesi*, 1983, 11. s.

DİLMEN KİTABEVİ

Sahaflar Çarşısı, 20

Bayazıt, İstanbul

Tel : 527 99 34

ESKİ - YENİ, HER TÜRLÜ

KİTAP ALIM - SATIMI